

**OSALLISUUDEN,
AVOIMUUDEN JA
YHTENÄISYYDEN
VAHVISTAMINEN**

**Vapaaehtoisen
pelastuspalvelun
toimintasuunnitelma
2026**

Sisällys

Johdanto	2
Osallistava toiminnan suunnitteluprosessi - Tämä suunnitelma on tehty yhdessä!	3
Toimintaa ohjaavat visio ja arvot	4
Missio	4
Toimintaympäristö	4
Tavoitteet, toimenpiteet, arviointi ja kehittäminen	5
Osallisuus.....	6
Vahvistuneet ja osallistuvat vapaaehtoiset	7
Avoimuus	8
Vapepan toiminta ja sen vaikuttavuus tunnetaan	8
Yhtenäisyys.....	9
Toimiva ja sitoutunut verkosto.....	9
Toiminnan kehittäminen.....	10
Toteutus ja seuranta	10
Viestintä	11
Suunnitelman jalkauttaminen paikallis- ja maakuntatasolle.....	11
Hyväksyntä.....	12

Johdanto

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa) on yli 50 järjestön muodostama valtakunnallinen verkosto, joka tukee viranomaisia erityisesti kadonneiden etsinnöissä, henkisessä tuessa ja muissa vapaaehtoistoimintaa vaativissa tilanteissa. Verkostossa toimii yli 15 000 koulutettua vapaaehtoista eri puolilla Suomea. Vapepan toiminnan ytimessä on vahva yhteistyö jäsenjärjestöjen, vapaaehtoisten ja viranomaisten välillä.

Verkostossa toimiminen tarjoaa vapaaehtoiselle merkityksellisen tavan osallistua yhteiskunnan turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Vapepassa toimiminen tuo konkreettisen mahdollisuuden auttaa apua tarvitsevia tilanteissa, joissa nopea ja inhimillinen tuki on ratkaisevaa. Vapaaehtoiset kokevat, että heidän panoksensa on aidosti tarpeellinen ja arvokas – jokaisella tehtävällä on merkitys.

Toiminta vahvistaa yhteenkuuluvuutta, tukee henkilökohtaista kasvua ja tarjoaa mahdollisuuden jatkuvaan oppimiseen. Se antaa vapaaehtoiselle tilaisuuden toimia omien arvojensa mukaisesti sekä kehittää taitoja, joita voidaan hyödyntää myös muilla elämänalueilla. Merkityksellisyys syntyy kokemuksesta, että kuuluu yhteisöön, jonka toiminnalla on suora vaikutus ihmisten elämään.

Vapepan toiminta on merkittävä osa Suomen kokonaisturvallisuutta, erityisesti aikana, jolloin yhteiskunta kohtaa taloudellisia haasteita ja viranomaisresurssit ovat niukat. Koulutettujen vapaaehtoisten laaja verkosto tarjoaa kustannustehokasta, nopeaa ja inhimillistä apua tilanteissa, joissa viranomaisten tueksi tarvitaan lisävoimia – esimerkiksi kadonneiden etsinnöissä, henkisessä tuessa tai kriisitilanteiden jälkihoidossa. Vapepan vaikuttavuus syntyy vahvasta yhteisöllisyydestä, toiminnan jatkuvasta kehittämisestä sekä kyvystä reagoida nopeasti silloin, kun apua tarvitaan eniten.

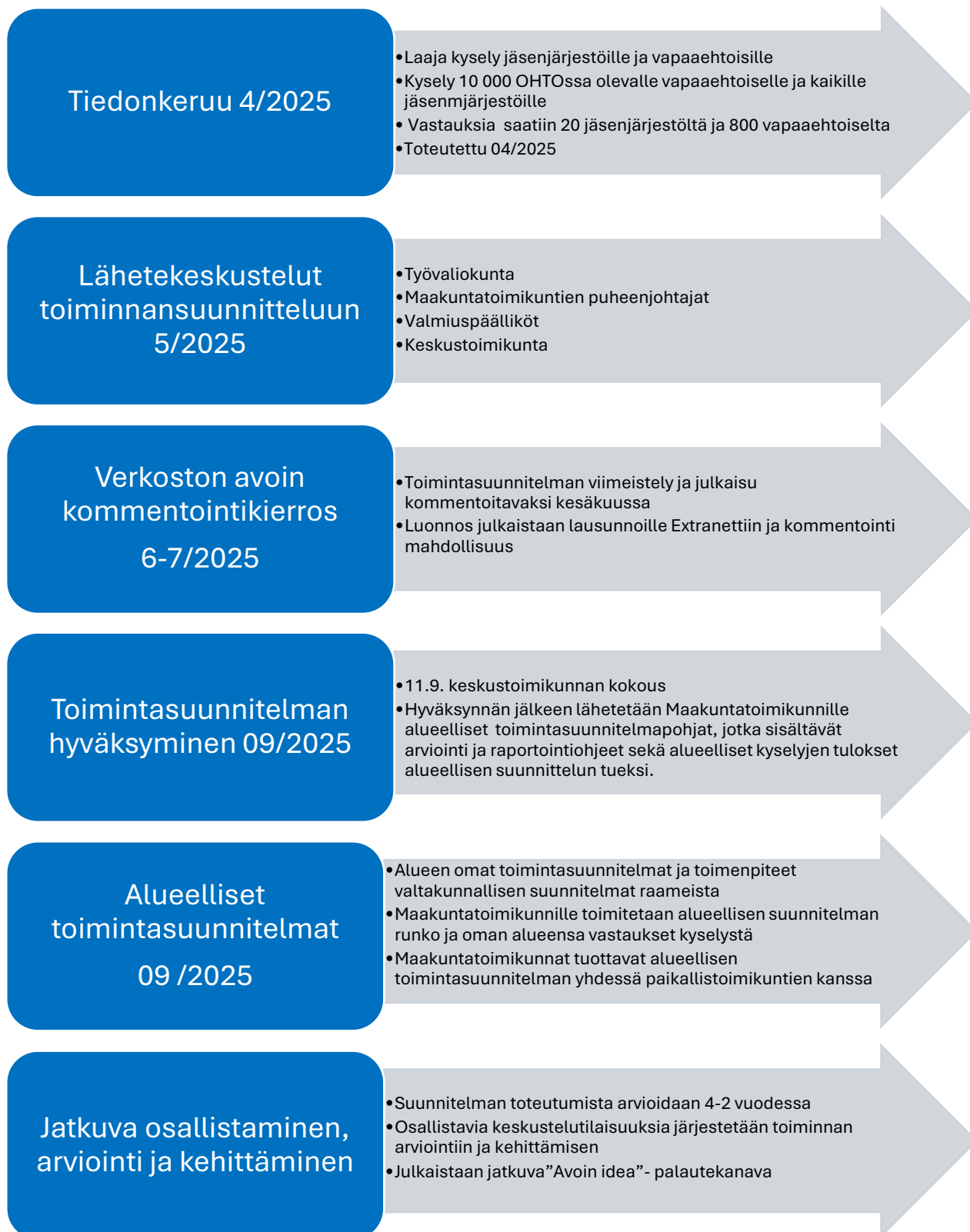
Tämä toimintasuunnitelma on laadittu ensimmäistä kertaa laajasti osallistavien menetelmin, mikä tarkoittaa, että sen valmisteluun on aktiivisesti osallistettu Vapepan jäsenjärjestöjä, vapaaehtoisia ja muita sidosryhmiä. Tavoitteena on ollut varmistaa, että suunnitelma heijastaa koko verkoston tarpeita, näkemyksiä ja kehitystoiveita. Osallistava lähestymistapa vahvistaa Vapepan yhteisöllisyyttä ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin, kaikki ymmärtävät, että **”Yhdessä olemme enemmän.”**

Toimintasuunnitelmassa painotetaan erityisesti valmiuden kehittämistä, koulutuksen ja viestinnän vahvistamista sekä yhteistyön syventämistä verkoston sisällä, viranomaisten ja muiden kumppaneiden kanssa. Tavoitteena on varmistaa, että Vapepa kykenee jatkossakin tarjoamaan nopeaa, tehokasta ja osaavaa tukea viranomaisille erilaisissa häiriötilanteissa ja auttamistehtävissä.

Tämä suunnitelma toimii tiekarttana Vapepan toiminnan kehittämiseksi tulevana vuosina ja osoittaa, miten yhteisöllinen ja osallistava toimintatapa vahvistaa vapaaehtoistoiminnan vaikuttavuutta ja resilienssiä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Osallistava toiminnan suunnitteluprosessi

- Tämä suunnitelma on tehty yhdessä!

Toimintaa ohjaavat visio ja arvot

Vapepan visio on olla **"Arvostettu, hyvin johdettu ja osaava järjestöistä koostuva auttamisverkosto, jonka toimintaan ihmiset haluavat tulla mukaan ja jonka viranomaiset kokevat tärkeäksi"**. Tämä visio ohjaa toimintaamme ja korostaa seuraavia arvoja:

Missio

Vapepan missio on **"Lähimmäisen apuna - viranomaisen tukena"**. Tämä missio ohjaa meitä tarjoamaan laadukasta ja tehokasta apua niille, jotka sitä tarvitsevat, sekä toimimaan luotettavana tukena viranomaisille pelastustoimissa.

Toimintaympäristö

Vapepan toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, ja siihen vaikuttavat mm.:

- **Vapaaehtoistoiminnan kehitys:** Osallistumisen muodot muuttuvat, mikä edellyttää uusia lähestymistapoja.
- **Monimuotoiset turvallisuusuhkat:** Uudet uhat edellyttävät sopeutumiskykyä ja yhteistä reagointia.
- **Digitalisaatio:** Teknologia tarjoaa mahdollisuuksia, mutta vaatii uutta osaamista.
- **Resurssien rajoitteet:** Tehokkuus ja yhteistyö korostuvat.

Tavoitteet, toimenpiteet, arviointi ja kehittäminen

Vuoden 2026 toimintasuunnitelma sisältää seuraavat strategiset tavoitteet:

Osallisuus

- Vapepan toiminta mukautuu vastaamaan yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja viranomaisten odotuksiin
- Tuetaan vapaaehtoisten henkilökohtaista valmiutta ja varautumista
- Vahvistetaan vapaaehtoisten osaamista ja osallistumista tarjoamalla osallistavia ja laadukkaita koulutuksia ja harjoituksia

Avoimuus

- Selkeytetään rooleja ja vastuita yhtenäisesti ja avoimesti
- Vahvistetaan avointa ja yhtenäistä sisäistä ja ulkoista viestintää

Yhtenäisyys

- Vahvistetaan yhtenäisyyttä, yhteistyötä ja tiedon jakamista Vapepa-verkoston jäsenjärjestöjen välillä avoimesti ja osallistavasti.
- Hyödynnetään palvelulupauksia yhtenäisesti ja avoimesti

Toiminnan kehittäminen

Osallisuus

Tavoite: Vapepan toiminta mukautuu vastaamaan yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja viranomaisten odotuksiin.

Toimenpiteet:

- Kerätään ja jaetaan jäsenjärjestöjen kanssa yhteistä tilannekuvaa
- Kerätään ja jaetaan keskustoimikunnassa ja maakuntatoimikunnissa yhteistä tilannekuvaa
- Tiivistetään yhteistyötä viranomaisten kanssa.
- Osallistutaan aktiivisesti kansallisiin varautumisen ja turvallisuuden verkostoihin.
- Tehdään Vapepan roolia tunnetuksi yhteiskunnassa ja viranomaistoimijoiden keskuudessa.

Arviointi ja kehittäminen:

- Tilannekuvasta saatava tieto; hälytysten ja tehtävien lukumäärä, tehtävien luonne, auttajien lukumäärä, autettujen lukumäärä, alueellinen jakautuminen.
- Tilannekuvan jakaminen; saajien kokema ajantasaisuus ja hyödyllisyys sekä toimintaa ohjaava vaikutus
- Lukumäärä viranomaisten (esim. poliisi, pelastuslaitos, sosiaaliviranomaiset) kanssa pidettyjä valtakunnallisia tai alueellisia yhteistapaamisia, neuvotteluita ja harjoituksia vuosittain.
- Vapepan edustuksien määrä kansallisissa työryhmissä, foorumeissa tai hankkeissa (esim. Sisäministeriön työryhmät, Huoltovarmuuskeskuksen verkostot).
- Viranomaisten arviot Vapepan toiminnasta ja yhteistyöstä vuosittain toteutettavassa palautekyselyssä.

Tavoite: Tuetaan vapaaehtoisten henkilökohtaista valmiutta ja varautumista

Toimenpiteet:

- Kirkastetaan järjestöjen roolia omien vapaaehtoisten hälyryhmien ja ryhmäläisten osaamisen ja valmiuden tukemisessa.
- Järjestetään osallistavia yhteisöllisiä tapahtumia, joissa mahdollistetaan vapaaehtoisten verkostoituminen ja osaamisen jakaminen.

Arviointi ja kehittäminen:

- Jäsenjärjestöjen raportointi hälytysryhmien ja ryhmäläisten osaamisen ja valmiuden tukemisesta.
- Vapaaehtoisten osallistuminen yhteisötapahtumiin ja niiden saama palaute.

Vahvistuneet ja osallistuvat vapaaehtoiset

Tavoite: Vahvistetaan vapaaehtoisten osaamista ja osallistumista tarjoamalla osallistavia ja laadukkaita koulutuksia ja harjoituksia.

Toimenpiteet:

- Kehitetään osallistavia koulutusmoduuleja, jotka huomioivat erilaiset oppimistyyli, kokemustaustat ja oppijoiden moninaisuuden.
- Järjestetään ajankohtaisia ja avoimia webinaareja kaikille toimijoille, joissa korostetaan kokemusten ja osaamisen jakamista.
- Kehitetään digitaalisia foorumeita, joissa vapaaehtoiset voivat osallistua kehitystyöhön ja jakaa osaamistaan.

Arviointi ja kehittäminen:

- Vapaaehtoisten osallistumisaste koulutuksiin ja foorumeille.
- Palaute koulutuksen osallistavuudesta, merkityksellisyydestä, ajankohtaisuudesta ja laadusta.
- Koulutuksien ja webinaarien osallistujamäärät ja palaute ohjelmien yhtenäisyydestä.

Avoimuus

Tavoite: Selkeytetään rooleja ja vastuita yhtenäisesti ja avoimesti.

Toimenpiteet:

- Jäsenjärjestöjen osallistaminen toiminnansuunnitteluun, aktiiviseen toimintaan, arviointiin ja kehittämiseen.
- Toimintaa tukevien jäsenjärjestöjen aktivoiminen ja roolin selkeyttämien.
- Työvaliokunnan ja keskustoilikunnan roolien selkeyttäminen ja toimintatapojen uudistaminen.

Arviointi ja kehittäminen:

- Osallistumisaktiivisuus jäsenjärjestöjen yhteisissä tilaisuuksissa.
- Palaute roolimääritysten selkeydestä, avoimuudesta ja yhtenäisyydestä.
- Palvelulupauksen päivittämisaste ja niiden yhtenäinen hyödyntäminen.

Vapepan toiminta ja sen vaikuttavuus tunnetaan

Tavoite: Vahvistetaan avointa ja yhtenäistä sisäistä ja ulkoista viestintää.

Toimenpiteet:

- Kehitetään osallistava viestintäsuunnitelma, jossa huomioidaan eri kohderyhmät.
- Luodaan ja kehitetään avoimia ja yhtenäisiä viestintämateriaaleja, jotka ovat kaikkien käytettävissä.
- Järjestetään osallistavia viestintätyöpajoja, joissa jaetaan viestintäosaamista.

Arviointi ja kehittäminen:

- Viestintäkampanjoiden (uutiskirjeet ja Vapepa-info) tavoitavuus ja palaute osallistavuudesta.
- Viestintämateriaalien laatu ja yhtenäinen käyttö.

Yhtenäisyys

Toimiva ja sitoutunut verkosto

Tavoite: Vahvistetaan yhtenäisyyttä, yhteistyötä ja tiedon jakamista Vapepa-verkoston jäsenjärjestöjen välillä avoimesti ja osallistavasti.

Toimenpiteet:

- Järjestetään säännöllisiä osallistavia suunnittelukokouksia, joissa huomioidaan kaikkien tarpeet.
- Varmistetaan tiedonkulku jäsenjärjestöjen ja koordinaation välillä.

Arviointi ja kehittäminen:

- Osallistumisaste kokouksiin ja työryhmiin eri järjestöissä.
- Palaute yhteistyön yhtenäisyydestä, avoimuudesta ja tehokkuudesta.
- Työryhmien tuottamat tulokset ja niiden vaikutus yhtenäisempään toimintaan.

Tavoite: Hyödynnetään palvelulupauksia yhtenäisesti ja avoimesti.

Toimenpiteet:

- Järjestetään osallistavia työpajoja ja tapaamisia palvelulupausten kehittämiseksi ja hyödyntämiseksi. (KTK puheenjohtaja ja valmiuden koordinaattori)

Arviointi ja kehittäminen:

- Palvelulupausten käyttöaste verkoston projekteissa.
- Palaute palvelulupausten yhtenäisyydestä, avoimuudesta ja hyödyllisyydestä.

Toiminnan kehittäminen

Optimoidut järjestelmät ja resurssit avoimella kehityksellä

Tavoite: Kehitetään ja hyödynnetään tehokkaita toimintajärjestelmiä ja resurssienhallintaa avoimella kehityksellä.

Toimenpiteet:

- Kehitetään OHTO-hälytysjärjestelmää yhdessä OHTO-kummien kanssa.
- Kehitetään yhteistyössä viranomaisten kanssa mm. karttasovellusten ja viestivälineiden käyttöä sekä yhtenäistämistä toiminnassa.

Arviointi ja kehittäminen:

- OHTO-järjestelmän käyttäytyvyys.
- Järjestelmien toimintavarmuus ja käyttöaste.
- Resurssien käytön tehokkuuden paraneminen yhtenäisyyden lisääntyminen.

Toteutus ja seuranta

Tämä toimintasuunnitelma toimii koko Vapepa-verkoston yhteisenä suuntaviivana toiminnan kehittämisessä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa. Toimenpiteiden toteutuksesta vastataan valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla Vapepan rakenteiden mukaisesti. Jäsenjärjestöjen ja vapaaehtoisten aktiivinen osallistuminen on keskeisessä roolissa suunnitelman toteutumisessa.

Toimintasuunnitelman edistymistä seurataan säännöllisesti Vapepan **keskustoimikunnassa** ja **Vapepa-koordinaatiossa**. Tarkastelujaksoksi on asetettu **kvartaaleittain (neljännesvuosittain)** tapahtuva tilannekatsaus, jonka avulla voidaan arvioida:

- suunniteltujen toimenpiteiden etenemistä,
- mahdollisia haasteita ja muutostarpeita,

- tarvittavia täsmennyksiä tai painopisteen tarkistuksia.

Seuranta perustuu konkreettisiin mittareihin ja toimenpiteisiin, jotka on määritelty toimintasuunnitelman eri osioissa. Lisäksi hyödynnetään jäsenjärjestöiltä ja vapaaehtoisilta saatavaa palautetta sekä yhteistyökumppaneiden näkemyksiä.

Seurantaprosessi tukee toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista, mutta toimii myös välineenä jatkuvaan oppimiseen, kehittämiseen ja yhteisen tilannekuvan vahvistamiseen. Tuloksia ja havaintoja hyödynnetään seuraavan suunnittelukauden valmistelussa.

Viestintä

Toimintasuunnitelmasta viestitään avoimesti ja yhtenäisesti kaikille sidosryhmille. Se jaetaan Vapepan Extranetissä kommentointia varten kesäkuussa 2025.

Kommentointi on avoinna 15.8. asti, jonka jälkeen toimintasuunnitelmaan tehdään tarvittavat muutokset ja käsitellään keskustuomikunnan kokouksessa syyskuussa 2025.

Suunnitelman jalkauttaminen paikallis- ja maakuntatasolle

Toimintasuunnitelma toimii myös työkaluna Vapepan paikallistoimikunnille ja maakuntien Vapepa-toimijoille. Valtakunnallisesti määritellyt toimenpiteet ja mittarit tarjoavat rakenteen ja suunnan, jonka pohjalta toimintaa voidaan suunnitella, toteuttaa ja seurata myös alueellisella tasolla.

Suunnitelman jalkauttamista tuetaan tarjoamalla selkeitä kokonaisuuksia, konkreettisia toimenpide-ehdotuksia sekä mittareita, joiden avulla alueet voivat arvioida omaa toimintaansa ja kehitystään. Paikallistoimikunnat voivat hyödyntää suunnitelmaa omien tavoitteidensa asettamisessa, toimintasuunnitelmien laatimisessa sekä vuosisuunnittelussa. Samoin maakunnallisessa koordinaatiossa toimintasuunnitelma toimii pohjana koulutusten, valmiusharjoitusten ja yhteistyön suunnittelulle viranomaisten ja jäsenjärjestöjen kanssa.

Valtakunnallisen suunnitelman tarkoitus ei ole rajoittaa alueellista omaleimaisuutta tai toimintatapoja, vaan tarjota yhteinen suunta ja tuki Vapepa-toiminnan kehittämiseksi koko maassa – paikallisia vahvuuksia hyödyntäen.

Hyväksyntä

Tämä toimintasuunnitelma on hyväksytty Vapepan keskustoimikunnan kokouksessa
x.x.2025